Haninge kommun

METODER FÖR BARN- OCH UNGDOMSINFLYTANDE I KOMMUNENS POLITISKA PROCESSER

Du kan också ge barn och unga inflytande i den politiska processen!

Arvsfonden · HUR Haninge Ungdoms Råd · Rädda Barnens Ungdomsförbund · Rädda Barnen · Speak APP

DET BORDE VARA SJÄLVKLART...

..att barn och unga deltar och är involverade i den politiska processen i en kommun. De beslut som tas påverkar alla invånare och barn och unga är inget undantag. I vissa frågor är det dessutom extra viktigt att barn och ungdomar är involverade i processen, nämligen när det främst är de som påverkas. I de här fallen är det tyvärr ingen självklarhet att barn och ungas åsikter får påverka besluten. Det kan vara för att deras åsikter inte efterfrågas, tas in för sent eller inte tas på allvar. Resultatet blir att det är vuxna som beslutar om något som nästan uteslutande påverkar barn och unga, en grupp som till stor del saknar formell rätt att påverka genom att rösta som vuxna medborgare.

När unga får vara med och påverka beslut som tas får kommunen tillgång till mer information och bättre feedback än annars. Unga sitter på kunskap om sin levnadssituation och sina drömmar, ambitioner och utmaningar som är fundamentala för att kommunen ska kunna utvecklas i rätt riktning. På så sätt utgör ungas deltagande inte bara en demokratisk rättighet, utan också en kvalitetssäkring av hela den förda politiken i en kommun.

Viljan att vara med och påverka finns hos unga men det är viktigt att välja rätt metod för att ta tillvara på dessa åsikter på bästa sätt. Många unga är vana vid att få sina åsikter avfärdade när dessa inte stämmer överens med de vuxnas, när det saknas tillgång till rätt information eller de inte har deltagit i politiska processer förut.

I det här metodhäftet hittar du olika verktyg och erfarenheter som du kan använda dig av för att arbeta med barn och ungas inflytande. Det kommer att hjälpa dig att skapa en meningsfull dialog mellan ungdomar och makthavare som kommer att förbättra förtroendet för de beslut som fattas och göra den kommunala verksamheten bättre. Ungdomar är en grupp som besitter en väldigt stor kompetens och har många idéer på hur Haninge Kommun kan bli bättre – det är en tillgång att ta tillvara på.

Sara Thiringer
f d ordförande Rädda Barnens Ungdomsförbund

Sara Andersson
Haninge Ungdomsråd

Fredrik Wickberg
Haninge Ungdomsråd

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING SID 4
2. GODA EXEMPEL SID 7
3. FÖRBERED SID 11

4.METODER SID 12
4.1 LYSSNA IN SID 13
4.1.1 ENKÄT SID 16
4.1.2 ELEKTRONISK ENKÄT SID 17
4.2 GÖR DELTAGARNA INSATTA SID 18
4.3 MÖT UNGA DÄR DE ÄR SID 20
4.4 ANLITA UNGA SID 23
5. MER INFORMATION & REFERENSER SID 27

BILAGOR

INFORMATIONSBREV TILL KOMMUNUTVECKLARE SID 28
SAMMANSTÄLLNING ÅBY PARK SID 31
TRYGGHETSRAPPORT SID 37

INLEDNING

VAD TYCKER SMÅ BARN ÄR VIKTIGT I PARKEN SOM SKA BYGGAS OM? ÄR DET FOTBOLLSPLANEN ELLER DEN LILLA DAMMEN? NEJ, BARNEN PÅ FÖRSKOLAN I ÅBY TYCKTE ATT DET VIKTIGASTE VAR ATT MAN KUNDE PLOCKA BÄR, SVAMP OCH BLOMMOR I SKOGEN OCH IBLAND HITTA ETT GAMMALT FÅGELSKELETT I MOSSAN. HUR VILL UNGA BO I FRAMTIDENS HANINGE? MOT FÖRVÄNTAT SÄGER EN MAJORITET ATT DE INTE ALLS VILL BO I EN STORSTADSMILJÖ UTAN SNARARE ÄR GANSKA NÖJDA MED FÖRORTSMILJÖN, UTAN SÅ TÄT BEBYGGELSE OCH MED MYCKET NATUROMRÅDEN.

Som tjänsteman eller förtroendevald uppkommer ofta situationer där en önskar att kunna nå ut och fråga de barn och unga som kommer att påverkas av besluten som tas. Utmaningen ligger ofta i att hitta ett tillvägagångssätt för att lyckas med att nå ut. Det här metodmaterialet är en hjälp till dig som har viljan men inte alltid metoderna och är ett led i att förverkliga kommunfullmäktiges beslut från oktober 2014, som säger att barn och unga ska göras delaktiga tidigt i beredningsprocesser i Haninge kommun. Ett annat verktyg finns i demokratiappen Speakapp som du också kan använda dig av för att nå ut med din fråga till unga.

Enligt forskarantologin Låt fler forma framtiden! som statens Demokratiutredning 2014 har tagit fram, visar statistik att jämfört med tidigare generationer är unga idag minst lika intresserade av politik och har dessutom mer förtroende för svenska politiker och är mindre missnöjda med hur demokratin fungerar i Sverige. Samtidigt finns det ett antal hinder för barn och ungas delaktighet i kommunens arbete. Det kan vara svårt att nå ut till dem och svårt att motivera dem till deltagande när det är otydligt vad de får möjlighet att påverka och vad deras deltagande kommer att leda till.

En medborgardialog är i grunden ett möte eller ett samtal mellan medborgare och beslutsfattare - vare sig det är förtroendevalda eller tjänstemän - där medborgarna bjuds in att framföra synpunkter eller åsikter i en viss fråga och att delta i utformandet av ett särskilt beslut. Det här materialet presenterar flera praktiska metoder för hur man framgångsrikt kan genomföra medborgardialoger med barn och unga och är framtaget inom projektet Speakapp - Barn och ungas inflytande och delaktighet i de lokala beslutsprocesserna, ett samarbetsprojekt mellan Haninge kommun, Rädda Barnen Haninge, Haninge Ungdomsråd samt Rädda Barnens Ungdoms-

> ”UNGA IDAG ÄR MINST LIKA INTRESSERADE AV POLITIK OCH HAR DESSUTOM MER FÖRTROENDE FÖR SVENSKA POLITIKER OCH ÄR MINDRE MISSNÖJDA MED HUR DEMOKRATIN FUNGERAR I SVERIGE”

förbund 2013-2016. Många av dessa metoder rekommenderas också av statens Demokratiutredning 2014 för samråd med unga.

Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att en bra medborgardialog inte enbart handlar om rätt metoder utan också om goda politiska förutsättningar, alltså förmågan att förvandla deltagande till något icke-trivialt i det politiska systemet. I det 600 sidor långa betänkandet “Barnkonventionen blir till lag” konstateras det tidigt att ett av de största problemen idag är att barn inte blir lyssnade till. Det konstateras också att när barn väl får komma till tals, handlar samtalen ofta om något annat än vad som är relevant för den aktuella frågan. Här behöver vi bli bättre på att identifiera frågor där både utrymmet finns för att lyfta in ungas röst och samtidigt, frågor som kan bidra till att förbättra vår verksamhet.

2015 undersökte fem kommunutvecklare hur Haninges unga ser på trygghet och under några veckor intervjuades fler än 500 ungdomar över hela kommunen. Sammanställningen jämfördes sedan med kommunens trygghetsmätning, där ett av det mest återkommande problemet i alla kommundelar var buskörning med moped. Av 500 tillfrågade ungdomar, uppgav inte en enda att buskörning med moped var ett problem. Bland alla ungdomar över hela kommunen återkom istället belysning som en röd tråd och som en av de mest avgörande faktorer för trygghet. Inget i trygghetsmätningen belyste detta och det är ett bra exempel på hur missvisande en mätning kan bli när man inte lyckas med att nå ut till samtliga berörda. I förlängningen innebär det att de strategier som därefter tas fram, inte kommer att göra någon skillnad för den upplevda tryggheten för en stor del av medborgarna. Med målet att Haninges ungdomar ska trivas och må bra och vilja bo kvar i kommunen i framtiden, behöver vi bli bättre på att hitta sätt för att fånga upp deras röster redan idag.

INLEDNING TILL MATERIALET

Metodhäftet är uppbyggt så att du som vill involvera barn och unga ska få konkreta tips på hur du kan gå tillväga och vad du bör tänka på.

De första kapitlen handlar om arbetet inför en dialog och ger tips på bra saker att tänka på. De följande kapitlen fokuserar sedan på metoderna och varje kapitel är uppdelat i sektionerna "Vad gjorde vi" där vi beskriver hur Speakapp arbetat med metoden och dess upplägg. Finns det något extra intressant att ta med sig om metoden hittar du det under "Tips!" och i slutet av varje metod samlas viktig information i en inforuta. I den sista delen av häftet finner du länktips och referenser om du vill ha mer information.

De metoder som presenteras i materialet har använts för dialog med små barn, stora ungdomar, unga med funktionsvariationer och i alla grupper har gensvaret varit mycket positivt. Unga vill få bli lyssnade till och pratade med. Genom att använda dig av metoderna och tipsen kan du skapa bra och meningsfulla möten och, genom att ge av din tid kan de mötena bli innehållsrika och givande.

Ta dig den tiden.

Karin Ernehed och Tina Vikor
Projektledare Speakapp

INFO

OM SPEAKAPP

Bakgrund
Ett treårigt samarbetsprojekt (2013-2016) mellan Haninge kommun (KSF), Rädda Barnen, Haninge Ungdomsråd och Rädda Barnens Ungdomsförbund, finansierat av Allmänna Arvsfonden.

Syfte
Främja barn och ungas inflytande och delaktighet i kommunen.

Metoder
Genom att utveckla en app för ungdomsinflytande, Speakapp och genom att pröva metoder för fysiska möten och sammanställa resultatet i ett metodhäfte.

Barnkonventionen artikel 12

Konventionsstaterna ska tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet, varvid barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

För detta ändamål ska barnet särskilt beredas möjlighet att höras, antingen direkt eller genom företrädare eller ett lämpligt organ och på ett sätt som är förenligt med den nationella lagstiftningens procedurregler, i alla domstols- och administrativa förfaranden som rör barnet.

GODA EXEMPEL

PÅ ARBETE MED BARN OCH UNGAS INFLYTANDE I HANINGE

ANEN MAKBOUL

Förvaltning:
Socialförvaltningen
Jobbar som:
Gruppledare för förebyggarteamet

Varför tycker du att barn och ungas inflytande är viktigt?

För att kunna göra rätt jobb måste man höra vad unga själv tycker. Oftast har man ett vuxenperspektiv på ett problem och då behövs det också ett ungdomsperspektiv för att hitta vart man ska sätta in kraften.

Jobbar med barn och ungas inflytande genom:

Försöker röra mig där ungdomarna är, framförallt i föreningslivet och försöker lyfta ungas åsikter och perspektiv inom kommunen.

Varför?

Det finns en stark skepticism mot vuxenvärlden och politiken, där måste vi bli bättre på snabb och tydlig återkoppling när unga deltar med sina åsikter. Därför att det är viktigt att det arbete man lägger ner för att höra ungas perspektiv faktiskt tas tillvara i kommunens arbete och att det inte bara blir liggande på en hylla.

Vad har du fått för resultat?

Jag har ett stort nätverk med många som har förtroende för mig både bland unga och kommunen, vilket är centralt för att arbetet ska bli bra.

KARIN MELLBERG

Förvaltning:
Stadsbyggnadsförvaltningen, park och natur
Jobbar som:
Landskapsarkitekt

Varför tycker du att barn och ungas inflytande är viktigt?
Deras tankar är viktiga i mitt arbete för att jag ska kunna arbeta för en bra miljö för alla medborgare.

Jobbar med barn och ungas inflytande genom:
I medborgardialogen Nyfiken Park som gjordes inför en parkupprustning såg vi till att möta barn och unga på olika sätt, för att få ta del av deras tankar.

Varför?
För att de använder utemiljön och deras tankar om platsen där de vistas är värdefulla.

Vad har du fått för resultat?
Mycket användbar information om hur platsen används och hur den kan utvecklas.

MIRJA THÅRLIN

Förvaltning:
Kommunstyrelseförvaltningen
Jobbar som:
Samhällsplanerare

Varför tycker du att barn och ungas inflytande är viktigt?

Barn och unga är vår framtid. Det är för dem som vi planerar och bygger bostäder, arbetsplatser, infrastruktur, service och fritidsaktiviteter. Då borde de få möjlighet att vara delaktiga i det arbetet. Vi som planerar kanske inte alltid heller kommer ihåg vad som var viktigt för oss när vi var barn. För att inte tappa bort barn och ungas perspektiv så behöver de ges möjlighet att tycka till.

Jobbar med barn och ungas inflytande genom:

Jag har jobbat för att engagera barn och unga med hjälp av projektet Speakapp. Jag har besökt en förskola, bjudit in till workshop för unga, samlat in ungas åsikter genom en enkät, besökt skolklasser och låtit ungdomar intervjua andra ungdomar i syfte att samla in synpunkter.

Varför?

Syftet var att få med barn och ungas perspektiv tidigt i planeringen.

Vad har du fått för resultat?

Det visade sig att flera av synpunkterna stämde bra överens med vuxnas synpunkter. Jag upplevde också att barn och unga till viss del kan ha svårt att reflektera över framtiden på lång sikt. Det är mer aktuellt för dem att fundera på vad som händer här och nu. Då blir det min och mina kollegors uppgift att omvandla deras synpunkter till långsiktiga förslag på utveckling. Det var även svårt att nå ut med information till unga, de följer inte samma informationskanaler som vuxna. Däremot nådde vi väldigt många genom enkäten och besöken i skolklasserna. Jag tror det gäller att möta barn och unga på deras ”arena” istället för att bjuda in dem till vår.

CHRISTINA KARINEN STURK

Förvaltning:
Utbildningsförvaltningen
Jobbar som:
IT-strateg

Varför tycker du att barn och ungas inflytande är viktigt?
Så att de blir mer förberedda att agera för att ha inflytande i sitt nuvarande och kommande liv- och yrkesliv.

Jobbar med barn och ungas inflytande genom:
Jag arbetar med att skapa bättre förutsättningar för barn- och ungas lärande med stöd av IT. Vi har tillsammans med Speakapp haft en dialogträff med elever i åk 6. Vi kommer under april 2016 genomföra fler träffar med elever i åk 7-9, gymnasiet och vuxenutbildningen. Speakapp har också varit ett av våra verktyg för att nå de unga.

Varför?
Det är viktigt att veta vad barnen tycker är viktigt så att vi får bättre underlag för att ta beslut.

Vad har du fått för resultat?
Att göra barnen och de unga delaktiga är något som inte görs vid ett engångstillfälle utan det är ett kontinuerligt arbete. Vårt arbete är påbörjat och pågår fortfarande. Man blir aldrig besviken på resultat när man träffar barnen – vi vet helt enkelt mer nu än innan!

FÖRBERED

God kommunikation kräver god förberedelse. Använd gärna den här checklistan när du ska förbereda en aktivitet för att involvera barn och unga. Alla punkter är inte aktuella för alla aktiviteter, men kan vara bra att ha läst igenom.

☐ Förutsättningar för att involvera

•Se till att arbetet som dialogen är kopplad till är utformat på så sätt att det finns tid att kunna inhämta åsikter och intressen och låta dessa få inflytande i processen.

☐ Glasklart syfte

•Konkretisera aktivitetens syfte. Är det att samtala eller samla in information och i så fall varför?

☐ Påverkansutrymme

Här är det viktigt att vara ärlig och öppen, så att man inte bygger upp falska förhoppningar som riskerar att snarare minska förtroendet för kommunens arbete.

•Bedöm vad deltagarna kommer att ha för påverkansutrymme och motivera gärna.

☐ Mottagare

Hur kommer resultatet att användas i kommunens arbete och av vem?

•Involvera mottagande tjänstepersoner och förtroendevalda från början så att resultatet kan komma till bra användning i kommunens arbete.

☐ Återkoppling

Vill de som deltagit i dialogen kunna följa upp vad det hela ledde till? Fråga dem på vilket sätt de vill få information! De finns många möjligheter för återkoppling:

•Sammanställ ett dokument över det som ni tar med er från dialogen, som kan delas ut till deltagarna som ett fysiskt bevis på att ni tagit emot deras åsikter.

•Formulera vad som kommer att hända nu i frågan och vad som kommer att hända med de insamlade åsikterna.

•Planera eventuellt in ett uppföljningsmöte, som ett sätt för deltagarna att få reda på vad deras medverkan ledde till och informera deltagarna om det från början.

•Använd funktionen “På gång” i appen Speakapp, den kan vara ett sätt att skicka ut information om inte det är möjligt med ett uppföljningsmöte.

•Om dialogen sker på en skola kan lärare vara en hjälp i att återkoppla till eleverna.

☐ Formulering

•Formulera på ett tydligt och enkelt sätt mötets syfte och annan nyckelinformation i förväg. Det kan vara svårt att på plats formulera om det som man är van att förmedla i byråkratiska termer, men det är nödvändigt för att unga deltagare ska förstå.

☐ Kommunikationsmaterial

•Skapa ett enkelt material som kan göra det lättare att förstå det man vill förmedla, t.ex. i form av en stor affisch som kan vara uppsatt under mötet. Det kan t.ex. handla om vilka olika aktörer som är involverade eller processens tidsgång i bildform, eller någon annan central del i processen.

METODER

SAMMANFATTNING

I det här materialet har vi strukturerat upp några metoder som du kan använda sig av i ditt dialogarbete. Vi har också lyft fram varför vi tror att kommunen skulle kunna utveckla sitt arbete genom att synliggöra och involvera unga i högre grad. Vilka metoder och tillvägagångssätt du väljer beror på många faktorer och ofta handlar det kanske snarare om att blanda drag från olika metoder än att följa en metod till punkt och pricka. Det ideala mötet ska också ha lite från varje metod: triocoachning för ett gott lyssnande, enkäter som komponent för att fånga upp de tysta, tre träffar för att skapa ett gott samtalsutrymme och gärna träffar hållna i skol- eller möjligtvis fritidsgårdmiljö.

LYSSNA IN

Genom att fokusera på lyssnandet blir det lättare att uppfatta både hela bilden och nyanser. På så vis skapas goda förutsättningar för att få svar på alla viktiga frågor, även dem som man ofta kommer på först i efterhand.

Vad gjorde vi: "TRIOCOACHINING"

För att undersöka vilket stöd elever behöver i sin skolgång, anordnade Speakapp ett besök hos 6C på Tungelsta skola tillsammans med två tjänstemän från utbildningsförvaltningen. Syftet var att ta reda på vilka behov av IT- stöd som finns i verksamheten - både hos personal och hos elever - inför kommunens upphandling av ett nytt IT avtal. Inför besöket formulerades frågorna utan att nämna just IT, för att öppna upp för att även andra alternativ skulle kunna komma upp.

UPPLÄGG

Inför besöket förbereddes ett upplägg i tre delar som påbörjas med ett samtal kring det aktuella temat, en frågestund och sedan en enkel enkät som eleverna fick svara på.

Under träffen användes dynamiken i Triocoaching-metoden, där en leder samtalet (i detta fall Speakapp) medan den andra lyssnar och antecknar (tjänsteman/förtroendevald). När alla frågor är ställda, tar den som lyssnat och antecknat vid och ställer eventuella följdfrågor som kommit upp, medan den som lett samtalet är tyst och antecknar. När följdfrågorna är avklarade, återgår den första ledaren (Speakapp) till att hålla i samtalet.

SCHEMA

Speakapp leder, Christina antecknar. 15 min.

Brainstorm: Vad har ni för IT-stöd idag?

Bikupor: Har ni hört talas om någon annat IT-stöd ni skulle vilja ha?

Bikupor: Vad skulle kunna fungera bättre?

Skriv upp på tavlan.
- **Christina leder, Speakapp antecknar. 15 min.**
  Följdfrågor.
- **Enkät. 5-10 min,**

Syftet bakom upplägget är att först få igång både tankar och energi hos deltagarna genom ett öppet samtal där man får ropa rakt ut vad man kommer på och ledaren skriver upp allt som kommer upp på tavlan. Är det svårt för deltagarna att komma igång får ledaren uppmuntra och hjälpa till att få igång tankarna. Genom att tjänstemännen under tiden inte själva aktivt deltar i samtalet, får de möjlighet att skapa sig en bild av hur deltagarna ser på frågan och eventuellt omformulera/komma på nya frågor.

När samtalet så kommit igång, överlämnas den samtalsledande rollen till (i detta fall) tjänstemännen som nu får möjlighet att ställa de frågor man ännu inte fått svar på och även frågor som uppkommit när man lyssnat.

Avslutningsvis lämnas en enkel enkät ut. Tanken med enkäten är att fånga upp de elever som inte tycker om att prata på lektion och ge dem utrymme att uttrycka sina tankar. Genom en enkel enkät med mycket plats till egna kommentarer, kan även de eleverna få möjlighet till att uttrycka sig kring det samtal som kommit igång.

Skolträffen gjordes i samband med att den aktuella frågan även låg upp i appen Speakapp som en "Snabbfråga". I Snabbfrågan kan unga svara på en fråga genom att klicka i ett alternativ och även lämna en kommentar. Detta var en mycket positiv kombination då det dels gav möjlighet till att fånga upp de tankar som ofta kommer upp efter en träff/samtal och dels för att fånga upp andra elever som hör talas om träffen och också vill vara med och tycka till. För dem är det enkelt att gå in i appen, rösta på frågan och lämna en kommentar med sina tankar.

INFO

- **Förbered de som ska delta så att de förstår sin roll**
- **Försök tajma en träff med att lägga upp den fråga det rör i Speakapps Snabbfråga (kontakta ansvarig på Strategisk planering, KSF)**

Tänk ut hur du på ett enkelt sätt kan förklara din roll i kommunen och rita gärna upp på tavlan.

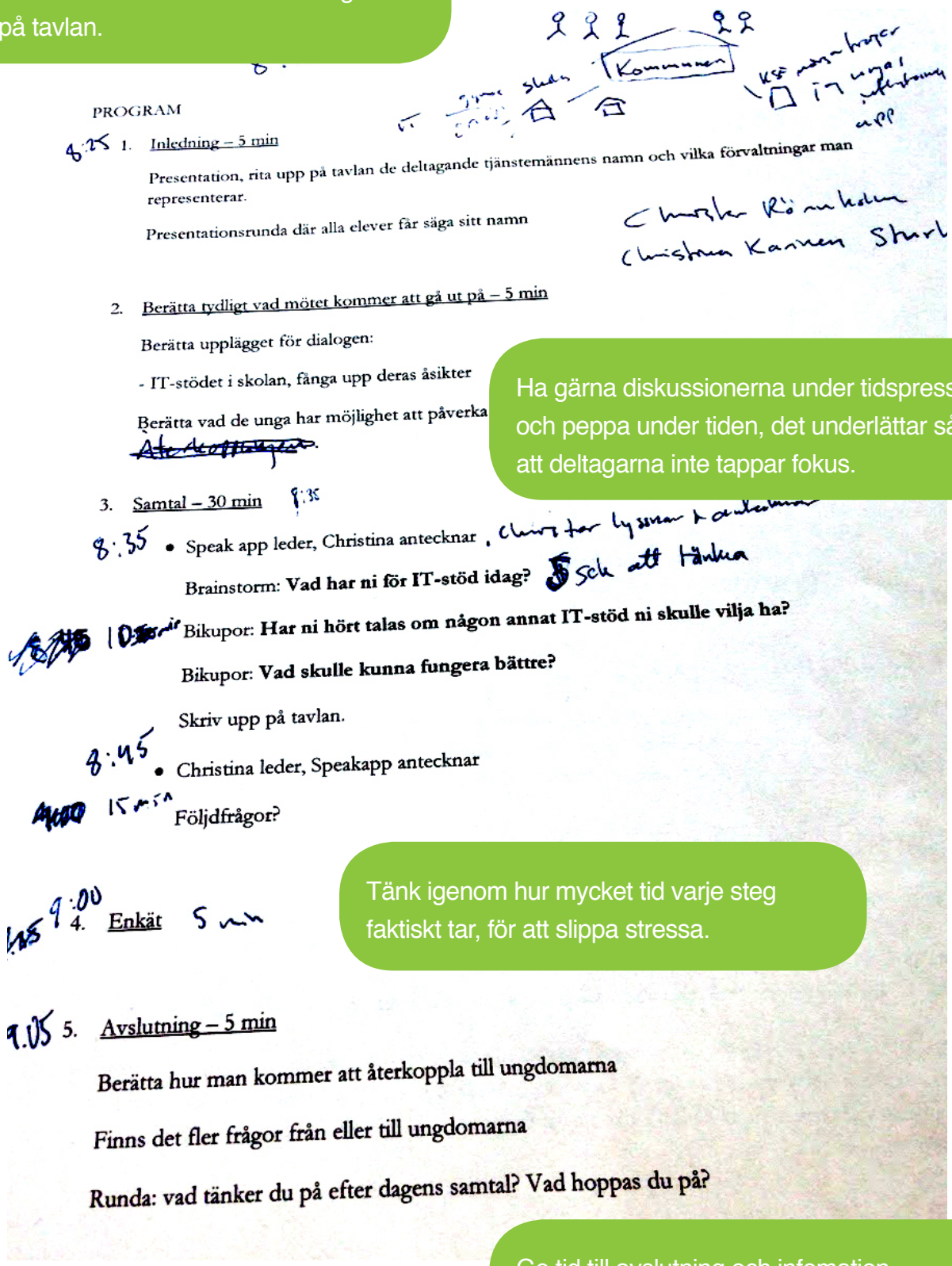

PROGRAM

1. Inledning – 5 min

Presentation, rita upp på tavlan de deltagande tjänstemännens namn och vilka förvaltningar man representerar.

Presentationsrunda där alla elever får säga sitt namn

2. Berätta tydligt vad mötet kommer att gå ut på – 5 min

Berätta upplägget för dialogen:

- IT-stödet i skolan, fånga upp deras åsikter

Berätta vad de unga har möjlighet att påverka

3. Samtal – 30 min

- Speak app leder, Christina antecknar

Brainstorm: **Vad har ni för IT-stöd idag?**

Bikupor: **Har ni hört talas om någon annat IT-stöd ni skulle vilja ha?**

Bikupor: **Vad skulle kunna fungera bättre?**

Skriv upp på tavlan.

- Christina leder, Speakapp antecknar

Följdfrågor?

4. Enkät

5. Avslutning – 5 min

Berätta hur man kommer att återkoppla till ungdomarna

Finns det fler frågor från eller till ungdomarna

Runda: vad tänker du på efter dagens samtal? Vad hoppas du på?

Ha gärna diskussionerna under tidspress och peppa under tiden, det underlättar så att deltagarna inte tappar fokus.

Tänk igenom hur mycket tid varje steg faktiskt tar, för att slippa stressa.

Ge tid till avslutning och infomation om återkoppling!

Många gånger vill man stoppa in för mycket under en träff, vilket ofta bara blir stressigt. Genom att tänka igenom upplägget och hur mycket tid varje aktivitet faktiskt tar kan man undvika detta.

ENKÄT

I många fall kan det vara bra att ta med en kort enkät för de deltagande att fylla i, inte minst för att fånga upp de som inte vill prata inför en större grupp. Det här är den enkät som användes vid det skolbesök som utbildningsförvaltningens kvalitetsavdelning gjorde i Tungelsta. Syftet med enkäten och besöket var att inför upphandlingen av ett nytt IT-avtal, undersöka hur eleverna upplever IT-stödet i undervisningen.

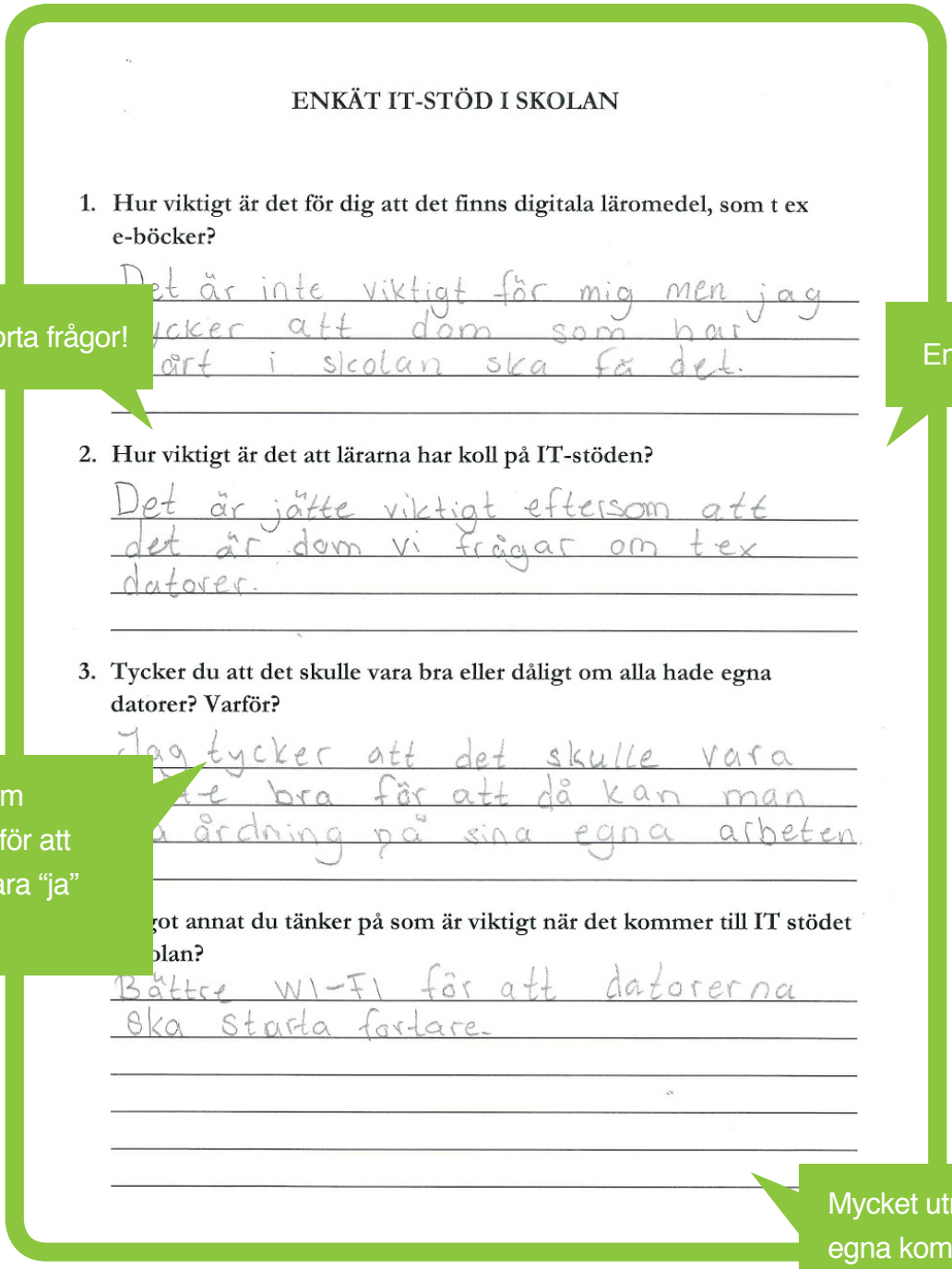

ENKÄT IT-STÖD I SKOLAN

1. Hur viktigt är det för dig att det finns digitala läromedel, som t ex e-böcker?

Det är inte viktigt för mig men jag
ycker att dom som har
ärt i skolan ska få det.

2. Hur viktigt är det att lärarna har koll på IT-stöden?

Det är jätte viktigt eftersom att
det är dom vi frågar om t ex
datorer.

3. Tycker du att det skulle vara bra eller dåligt om alla hade egna datorer? Varför?

Jag tycker att det skulle vara
te bra för att då kan man
a ordning på sina egna arbeten.

got annat du tänker på som är viktigt när det kommer till IT stödet
olan?

Bättre WI-FI för att datorerna
ska starta fortare.

Bra med korta frågor!

Enkelt språk

Be gärna om motivering för att undvika bara “ja” eller “nej”

Mycket utrymme för egna kommentarer och tankar

ELEKTRONISKA ENKÄT

Det går även att skicka ut frågor genom en elektronisk enkät i Haninges app för ungdomsinflytande, Speakapp (eller eventuellt via elev-epostadresser). Genom appen görs snabbt en både kvalitativ och kvantitativ undersökning, då eleverna förutom att rösta på ett av flera fördefinierade svar även kan lämna en kommentar. Det som krävs är en kortfattad fråga men max fem svarsalternativ som sedan skickas till ansvarig appförvaltare på strategisk planering, KSF.

Fördelen med elektroniska enkäter är att det är lättare att sammanställa eftersom man inte behöver omvandla svaren till digital form och att man kan nå ut till fler på kortare tid.

Nackdelen är att alla måste ha tillgång till tekniken för att kunna svara, något som riskerar att lämna vissa barn utan möjlighet att delta.

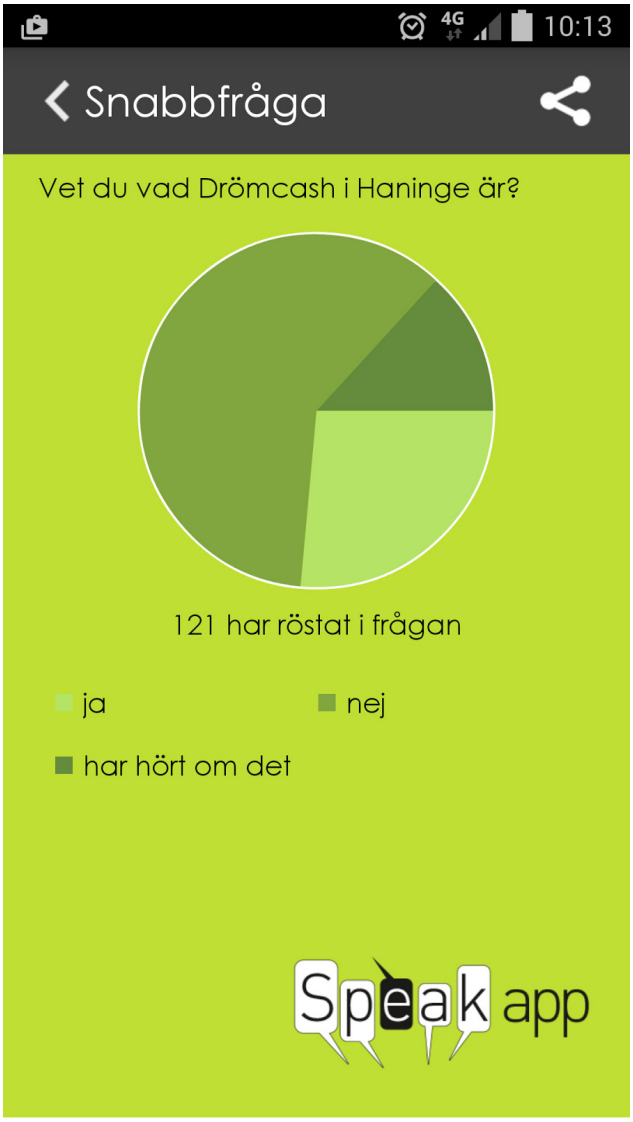

GÖR DELTAGARNA INSATTA

Förtroendevalda och tjänstemän som initierar en medborgardialog har oftast haft tid att tänka igenom frågan som ska tas upp och kan följa vad dialogen leder till. För de barn och unga som deltar kan en dialog dock framstå som ett hastigt samtal, utan någon betänketid och utan några synliga konsekvenser. Därför kan det vara bra att genomföra en medborgardialog i flera steg för att deltagarna ska få möjlighet att se sammanhanget, kunna bidra med mer genomtänkt input i frågan och se meningsfullheten med sitt deltagande.

Vad gjorde vi:

DIALOG I TRE STEG

Stadsbyggnadsförvaltningen påbörjade 2015 en medborgardialog angående Åbyparken i Västerhaninge, kallad Nyfiken Park. I ett samarbete med Nyfiken Park genomförde Speakapp en dialog med förskolebarn om vad de tyckte var viktigt inför utvecklingen av parken. Dialogen planerades i tre steg för att ge barnen goda möjligheter att kunna formulera vad de tänkte.

UPPLÄGG

Dialogen planerades med tre träffar:

- **TRÄFF 1.** En presentation och information om varför vi var där och vad som skulle hända
- **TRÄFF 2.** Dialogdag. Träff där barnen i små grupper fick svara på frågor kring hur de såg på parken.
- **TRÄFF 3.** Återträff på förskolan. Träff med ansvarig tjänsteman och förtroendevald, där barnen fick berätta vad de tänkte och deltagarna tillsammans samtalade kring parken.

Speakapp förberedde besöket genom att ta kontakt med förskolechef och ansvarig pedagog och informera om syfte och upplägg med besöken. Besöket koordinerades även med ansvariga för Nyfiken Park för att göras i samband med deras dialogarbete i parken. Extra koordinering krävdes för att barnen på förskolan skulle få åka i den hästskjuts som under dialogdagarna fanns på plats i parken. Ett brev skickades ut i förväg för att informera föräldrarna och begära tillåtelse för att intervjua barnen. Frågor sammanställdes utifrån parkens utseende, där olika fysiska punkter som barn kan relatera till identifierades.

Efter att ha planerat dialogen träffade vi barnen vid tre tillfällen. Första träffen gavs det gott om tid för att förklara och för att barnen skulle få ställa frågor. Här är det bra att ha med något verktyg för att visualisera för barnen hur processen kommer att se ut, kanske en kreativ tidslinje som kan göra det lättare att förstå de långa tidsperspektiven.

Inför nästa träff hade hästskjutsen skapat ett stort intresse hos barnen som var mycket entusiastiska. Att åka runt i parken underlättade för dem att komma ihåg de olika platserna och vad som var bra eller dåligt. Under

de 25 minuter färden tog, samtalade vi kring frågorna i grupper om 5-6 barn.

Sista träffen ägde rum 2 veckor efter första besöken med syftet att knyta ihop processen för barnen, uppmärksamma deras deltagande och vad det lett till, samt att skapa ett viktigt möte mellan barn och "de som bestämmer". Inför besöket hade barnens åsikter sammanställts i en kort rapport som dels fungerade som underlag till förvaltningen och dels som ett fysiskt bevis till barnen på deras medverkan.

Till besöket tog vi med oss ansvarig tjänsteman och förtroendevald och besöket inleddes med en återkoppling till tidigare besök, med frågan om vad de kom ihåg. Efter det presenterades besökarna och deras roll i Åbyparkens utveckling. Tillsammans samtalade vi sedan om vad som kommit upp i hästskjutsen och några av barnen hade ritat vad de skulle vilja ha i parken och fick berätta om sina teckningar. Besökarna fick sedan ge respons på det barnen berättat och förklara vad som kommer hända med barnens åsikter nu, hur processen kommer att se ut samt vart man kommer att sätta upp information.

INFO

•Det går även att ha en dialog med barn genom mer traditionella intervjuer. Tänk då på att det är viktigt att tänka på att prata med barnen i små grupper och med visuella hjälpmedel.

•Ta kontakt med aktuelle förskola i god tid för att lägga upp en tidsplan tillsammans med ansvariga pedagoger.

•Innan ett arbete genomförs med små barn, ska ett brev skickas hem till föräldrarna där de informeras och får skriva under om de godkänner att barnet är med i dialogen.

•Ge tid till samtal, speciellt små barn kan behöva extra tid för att formulera sig.

•När dialogen görs med små barn, försök att planera så att besöken görs inom loppet av några veckor för att barnen inte ska hinna glömma bort vad som hände på förra träffen.

•Tänk på att ställa frågor på ett förutsättningslöst sätt för att fånga upp deras perspektiv.

TIPS!

En positiv bieffekt av den här metoden är att barnens föräldrar blir engagerade, vilket kan ge bättre möjligheter för att även de ska vilja delta i dialogen.

Många pedagoger vill gärna delta i liknande samarbeten, de samarbeten Speakapp haft med förskolan har varit väldigt positiva.

Var kreativ! I det här fallet fick hästskjutsen mycket positiv uppmärksamhet och barnen pratade i veckor om träffen och ville gärna vara med igen.

För den här modellen är det viktigt att möta deltagarna på deras hemmaplan. Att bjuda dem till att delta i en avlägsen lokal vid tre tillfällen kan vara för krävande, jämfört med tre besök på deras förskola, skola eller fritidsgård. Mer om detta kan du läsa i nästa sektion.

MÖT UNGA DÄR DE ÄR

Man kan fundera mycket på bästa metod för att möta ungdomar och komma fram till många avancerade koncept för träffar. Frågar man ungdomar själva svarar många dock att man föredrar att träffa tjänstemän/förtroendevalda på skolan.

Nationella studier lyfter fram att skolorna borde användas i större utsträckning för att öka ungas kunskap om hur de kan påverka i den egna kommunen. En medborgardialog som genomförs på en förskola eller skola gör det enkelt att nå ut till barn och ungdomar och kan också ge mervärde till undervisningen.

På en kommun är det många tjänstepersoner och förvaltningar som behöver träffa ungdomar och diskutera deras behov. Därför är det viktigt att etablera samverkan över förvaltningsgränser, för att underlätta att ungdomar kan nås och föra dialog med tjänstepersoner och politiker, oavsett vilken förvaltnings arbete det rör. Det kan exempelvis handla om samverkan mellan stadsbyggnadsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen och utbildningsförvaltningen, för att inkludera barn och ungdomars perspektiv inom planeringen av den fysiska miljön.

Vad gjorde vi:

BESÖK PÅ SKOLA OCH FRITIDSGÅRD

Under arbetet med Brandbergens utvecklingsprogram ville ansvarig tjänsteman ta in synpunkter från Brandbergens unga medborgare och kontaktade Speakapp. Flera träffar genomfördes med målet att formulera utvecklingsmöjligheter i Brandbergen sett ur ungdomarnas perspektiv, med skiftande resultat och framgång.

UPPLÄGG 1

I det första upplägget till dialogträff ordnades pizzahäng på Brandbergens fritidsgård, vilket spreds genom att annonsera med affischer på skolan och på fritidsgården, informera rektor och fritidsgårdspersonal samt genom Speakapp mobilappen och sociala medier. Tanken med att ha mötet på fritidsgården var att även kunna fånga upp gårdens besökare och få en bredd på deltagandet.

Fritidsgårdsträffen gjordes vid två tillfällen, andra gången för återkoppling som då kommunicerades genom skolbesök till varje

högstadieklass på Brandbergsskolan. I den första träffen deltog fem ungdomar, i den andra deltog tio.

Fritidsgårdsträffarna var överlag svåra att få till, dels då fritidsgården i fråga inte är speciellt välbesökt. Dessutom är det svårt att nå ut till ungdomarna även om det finns många olika forum, då varken Facebook, annonsering, klassbesök eller spridning via rektor gav någon större framgång. Ett problem idag är att de sociala medier som unga nu använder sig av, är mer slutna än tidigare. Färre unga använder Facebook, istället använder de sig av slutna chat- och smsappar där det är svårt/omöjligt att få spridning om det inte finns en tidigare etablerad relation med ungdomarna.

UPPLÄGG 2

Det andra upplägget till dialogträff innebar att göra klassbesök och träffa eleverna direkt på skolan. Även detta gjordes i två omgångar med ett återkopplingsbesök och här blev det många bra samtal runt utvecklingen av Brandbergen, där vi fick mängder av bra enkätsvar.

Första besöket koordinerades tillsammans med en driven SO-lärare där nästan samtliga av högstadiets klasser fick ett 30-minuters besök. Besöket delades upp i ett kort samtal kring vad som föranledde besöket och fortsatte sedan med en kort enkät. Alla klasser var mycket positiva, eleverna ville gärna vara med och tycka och drygt 90 enkäter blev skrivna. Även lärarna var mycket positiva och underströk vikten av återkoppling för att elevernas medverkan inte bara ska lämnas utan att de får veta vad som hände.

Det andra skolbesöket genomfördes av enbart tjänstemän och förtroendevalda med syftet att återkoppla till eleverna, genom att presentera de framtagna planerna. Detta besök återgavs som något svårare. Ansvarig tjänsteperson och politiker upplevde det som svårt och mycket ansträngande att nå ut till eleverna och uttryckte även en misstanke om att det förmodligen är få tjänstepersoner som är beredda att lämna sina bekväma kontor för den hårda utmaningen. Elevernas SO-lärare å andra sidan, fick mycket positiv respons från eleverna och upplevde att besöken gick bra. Hon uppmärksammade hur viktigt det var att utvecklingsplaner som nu presenterades, kopplades ihop med den enkät som eleverna gjorde tidigare. På det viset blev det väldigt tydligt för eleverna att deras åsikter hade fångats upp och lett vidare till något.

Här märks en tydlig skillnad i hur besökarna och läraren såg på besöken, som mycket väl kan bottna i vilken vana och förkunskap en har av att arbeta med ungdomar. För

SO-läraren som är van och som jobbar med ungdomar hela dagen, kanske inte eleverna upplevdes som så ointresserade som för besökarna. Läraren är dessutom den som träffar eleverna alla dagar och därmed en väldigt viktig part att samarbeta med, bland annat för att kunna fånga upp vilka reaktioner ett besök kan få efteråt.

INFO

I enkäten som delades ut i klasserna, tog vi även med frågan om hur eleverna ville vara med och påverka i kommunen. Många av eleverna svarade då att just skolbesök var ett bra sätt, likaså genom internet och genom appar.

•Inför ett skolbesök, förbered dig på att presentera både dig själv och din roll i kommunen som information/frågeställning på ett enkelt språk som eleverna kan relatera till. Många unga vet t.ex. inte vad en nämnd är, så försök hitta ord för att på ett förenklat sätt beskriva det du gör.

•Tänk ut i förväg på vilket sätt du kan sätta din fråga i relation till barnen/ungdomarna för att skapa engagemang.

•Ta hjälp av en "brobryggare": en lärare eller fritidsledare som känner eleverna, som du kan sätta in i ämnet och som sedan kan hjälpa till i att förmedla det. Många fritidsledare har ofta stort förtroende hos många unga och kan ha utrymme att kliva in och stötta en dialogprocess.

TIPS!

Genom att vända sig till en fritidsgård som har många besökare och/eller med välbesökta fasta aktiviteter, går det att genomföra framgångsrika möten även på fritidsgårdar. Tjej- och killgrupp eller gårdsråd kan vara exempel på sådana fasta aktiviteter.

En engagerad lärare, fritidsledare eller annan personal på skolan kan vara ett gott stöd i både planeringen och genomförandet av dialogen!

ANLITA UNGA

Vill du nå ut till unga? Genom att använd dig av kommunens ungdomar kan du slå två flugor i en smäll: du får hjälp av den mest kompetenta gruppen för att lyckas med att nå ut till unga och ger samtidigt unga möjlighet till jobb. Metoden ger också unga en insikt i hur en kommun fungerar, som i sin tur kanske ger ett engagemang för den lokala demokratin. Är det sommartider? Använd dig av kommunens sommarjobbare för att få insikt i frågeställningar där du vill ta del av unga röster. För att uppmuntra ungas engagemang, se till att resultatet av arbetet når er, eller de, som beslutar i frågan. Varför inte låta ungdomarna själva presentera sitt arbete för beslutsfattare? Där kan förutsättningar skapas för spännande samtal för alla parter.

Vad gjorde vi:

DEL 1: KOMMUNUTVECKLARE

”Kommunutvecklare” är en metod som använts i Haninge kommun under flera år, liksom i många andra kommuner runtom landet. Metoden innebär att ta in en grupp av kommunens sommarjobbare som i aktuella utvecklingsfrågor inom kommunen kan bidra med sin unika kompetens – att ge ett ungdomsperspektiv.

Våren 2015 började Speakapp förbereda ett uppdrag där unga skulle undersöka hur kommunens unga ser på trygghet. Kommunen gör regelbundet en trygghetsmätning och syftet med undersökningen var att jämföra om det blev ett samstämmigt resultat på de olika undersökningarna.

Uppdraget handlade om att göra en kvalitativ undersökning och nå ut till många ungdomar över hela kommunen och kommunutvecklar-metoden var en mycket god metod för att lyckas med detta.

Arbetet förbereddes under våren och redan i februari ansökte Speakapp om 5 ungdomar. I april meddelade Jobbcenter att de matchat ungdomarna som skulle jobba under tre veckor i juni-juli. För att förbereda ungdomarna, skickade Speakapp i god tid ut ett informationsbrev som tydliggjorde uppdraget, lön och arbetstider etc. (Bilaga 1) Speakapp bjöd även in till ett informationsmöte innan arbetsperioden påbörjades för att kunna svara på ytterligare frågor. Detta var bra, då många av ungdomarna inte hade någon tidigare jobberfarenhet och därför inte visste vad de skulle förvänta sig. Syftet med dessa förberedande åtgärder var att få ungdomarna att känna sig trygga, att förtydliga skillnaden mellan ett jobb och ett skoluppdrag och även ge dem en möjlighet att träffa varandra (något som flera efterlyste).

UPPLÄGG

Uppdragets mål var att framställa en rapport om ungas perspektiv på tryggheten i Haninge genom att intervjua ungdomar runt om i kommunen. Uppdraget samordnades av Speakapps projektledare, som hade det övergripande arbetsgivaransvaret. Med ut på fält fick ungdomarna med sig en ung handledare, som också deltog i arbetet men vars främsta ansvar var att hålla ihop gruppen och att se till att arbetsuppgifterna blev utförda varje dag. Handledaren hade själv arbetat som kommunutvecklare året innan.

Uppdraget startades med två dagars introduktion i kommunhuset, där kommunutvecklarna fick en genomgång av projektet Speak app, kommunen, information om Haninge Ungdomsråd och de specifika uppdragen. Ungdomarna fick sedan närma sig sitt uppdrag genom att snabbläsa befintligt material och träffa ansvariga tjänstepersoner och andra för uppdraget centrala personer, där de fick höra mer och ställa frågor. Ungdomarna fick även en halvdagsutbildning i intervjuteknik av Josef El Mehdi, journalist på Sveriges Radio.

Efter det arbetade ungdomarna i 8 dagar med att intervjua ungdomar i olika delar av kommunen. Intervjuernas längd varierade mellan 2-10 minuter. Varje morgon startade de upp i kommunhuset där de fick ett rum att sitta i för att sammanställa intervjusvaren från dagen innan och räkna hur många de hade intervjuat den föregående dagen. De använde sig av ett gratis onlineprogram där de kunde fylla i information samtidigt i ett och samma dokument.

Under de sista fyra dagarna av sitt uppdrag ägnade gruppen sig åt att sammanställa en rapport, i samarbete med sin handledare och samordnaren. De förberedde även en PowerPoint presentation för att kunna presentera resultatet av sin undersökning för berörda tjänstemän och förtroendevalda.

Vad gjorde vi:

DEL 2: MÖTE MED UNGA, FÖRTROENDEVALDA OCH MEDARBETARE

För att knyta ihop arbetet och skapa ett möte mellan ungdomarna och “de som bestämmer”, avslutades arbetet med trygghetsrapporten med en stor presentation. Syftet med mötet var att skapa ett forum där unga som var väl insatta och förberedda i en fråga, fick föra fram sina iakttagelser och synpunkter och föra en dialog med förtroendevalda och tjänstepersoner. Det är ett bra sätt att avsluta ett liknande dialogarbete då det ger mycket utrymme för återkoppling och dit alla som deltagit i undersökningen kan bjudas in.

UPPLÄGG

I samarbete med kommunens Trygghetsansvarige sammanställdes en inbjudningslista med förtroendevalda och tjänstepersoner som bjöds in. Sammanlagt 34 personer deltog, varav 10 var ungdomar. För att göra eventet mer tillgängligt och försöka locka fler ungdomar att delta, bokades lokal på Kulturhuset och information spreds på Facebook och via Speakapp.

Inför forumet fick ungdomarna två tillfällen på sig att gå igenom rapporten och förbereda en presentation och formulera frågor de skulle vilja ställa till de ansvariga i kommunen.

Rädda Barnens ungdomsförbunds ordförande Jorge Maria Londoño bjöds in för att moderera samtalen och för att se till att ordet fördelades rättvist mellan unga och vuxna.

Kommunutvecklarna började med att presentera sin rapport och efter det ställa de frågor de förberett till ansvariga. Efter detta fick deltagarna ställa frågor till kommunutvecklarna och sedan blev samtliga deltagare uppdelade i mindre samtalsgrupper för att tillsammans diskutera kring trygghetsfrågor. Resultatet av diskussionerna presenterades sedan inför samtliga.

Reaktionerna på forumet var mycket positiva och både ungdomarna och vuxna var nöjda. Trygghetsuppdraget initierades av Haninges demokratiombudsman, utifrån ett antal viktiga punkter som lyfts i Ung röst. Trygghetsundersökningen genomfördes utan att det fanns en tydlig mottagare vilket gjorde uppdraget utmanande. Samtidigt innebar det också en flexibilitet som i det här fallet skapade utrymme för att synliggöra en brist hos kommunen och uppmärksamma vikten av att även ungas perspektiv kommer med i de medborgarundersökningar som görs.

TIPS! **Anlita gärna unga för att jobba med informationsspridning eller marknadsföring av pågående aktiviteter!**

INFO

-Anmäl att du vill ta emot sommarjobbare i god tid. Jobbcenter brukar ha en sommarjobbsmässa redan i februari och genom att vara med där och informera om det aktuella uppdraget, ökar möjligheten att få kontakt med ungdomar som är speciellt intresserade av det uppdrag du erbjuder.

-Förbered ett tydligt och genomtänkt upplägg, där ungdomarna alltid vet vad de ska göra och varför.

-Ge utrymme för kreativitet och möjlighet för kommunutvecklarna att komma med egna idéer och förslag men var tydlig med förväntningarna och vilka ramar de har att förhålla sig till.

-Ge tydliga instruktioner vad gäller arbetstid och löneutbetalningar.

-Förklara tidigt vilka regler som gäller, ex. sen ankomst, mobilanvändning mm

-Förbered arbetsplatsen. Många gånger är inte kommunens tjänstemän förberedda på att plötsligt dela sin arbetsplats med ungdomar och detta kan skapa mycket problem och en otrevlig stämning för ungdomarna. Undvik detta genom att förbereda kollegor men också genom att förklara för ungdomarna vad som gäller på arbetsplatsen.

-Förbered arbetsverktyg. Om du förväntar dig en sammanställd rapport av en grupp ungdomar, säkerställ tillgång till datorer och ett program som möjliggör en smidig sammanställning (ex Google docs).

-Förbered arbetsprocessen. Om du förväntar dig en sammanhållen rapport utifrån genomförda aktiviteter, se till att hitta ett sätt där de olika ungdomarnas arbete samlas upp – för att senare utgöra ett bra underlag för den gemensamma rapporten. Låt t ex ungdomarna först kontinuerligt överföra sina intervjuer till ett gemensamt dokument, för att sedan gå vidare och arbeta fram en text utifrån detta.

-Ställ förväntansbilden rätt. Du behöver förklara för de unga hur deras genomförda arbete kommer att användas och om de på något sätt kommer att kunna bli involverade i ett senare skede. Bjud gärna in de unga att komma med idéer om vad de tror att de ytterligare kan bidra till utifrån genomfört arbete

-Var också noggrann med att återkoppla till ungdomarna om och hur de kan förvänta sig en återkoppling på sitt arbete.

VAD TYCKTE UNGDOMARNA?

I utvärderingssamtalen uppgav de flesta ungdomarna att de var väldigt nöjda med uppdraget. De tyckte att uppgifterna var stimulerande och att de fick lära sig väldigt mycket om arbetslivet, kommunen och även fick många nya tankar kring vad andra ungdomar tycker och tänker. Flera berättade dessutom att de kände att de växte med uppgiften och att intervjuandet av främmande människor som kunde kännas väldigt obehagligt först, allteftersom kändes allt bättre och roligare. De var också nöjda med samarbetet i gruppen och tyckte att det var ett trivsamt klimat.

De unga handledarna fungerade överlag bra och underlättade arbetet mycket för projektledarna. Samtliga växte mycket i sin roll och lärde sig hur det är att ta ledaransvar, en viktig erfarenhet för det framtida arbetslivet. Många ungdomar tyckte att samordnarna varit bra för att de var lugna, tydliga, inte alltför stränga och bra på att arbetsleda ungdomar i det som för de flesta varit deras första arbetslivserfarenhet.

MER INFO

Vill du ha mer hjälp med att ta in unga? Det finns gott om hjälp att få.

Sveriges ungdomsråd, http://www.sverigesungdomsrad.se

Barnombudsmannen, http://www.barnombudsmannen.se

MR-uppdraget – ett läromedel, spel och dialogplattform om FN:s barnkonvention
Etc.

”#ungagemang – om ungas delaktighet och inflytande”, en metodbok från KFUM.

”Ungas inflytande och deltagande” Inspirationsskrift för förtroendevalda, SKL

”Ungas delaktighet. Ungas möjligheter till delaktighet och inflytande in den lokala beslutsprocessen”, SKL

”Metodbok BARNMAKT”, Nätverket för barnkonventionen

”Om vi fick bestämma”, metodmaterial från LSU och SMoK

REFERENSER

Abdelzadeh, Ali. Den missnöjda demokraten: Ungas politiska missnöje och engagemang i en tid av förändring. I *Låt fler forma framtiden! Forskarantologi.* Stockholm: Wolters Kluver, 2015

Bäck, Emma, Bäck, Hanna och Gustafsson, Nils. Ungas politiska deltagande: Nya former och aktivitet genom sociala medier? I *Låt fler forma framtiden! Forskarantologi*. Stockholm: Wolters Kluver, 2015

Låt fler forma framtiden! Betänkande av 2014 års Demokratiutredning – Delaktighet och jämlikt inflytande, Stockholm: Wolters Kluver, 2016

Olaisson, Elin. *Ungdomars inflytande i Haninge kommun*. Haninge kommun, 2013

Tahvilzadeh, Nazem, Det våras för medborgardialoger. I *Låt fler forma framtiden! Forskarantologi.* Stockholm: Wolters Kluver, 2015

BILAGOR

Bilaga 1

Informationsbrev till Kommunutvecklare

Sommarjobb med Speak app 2015!

Arbetstider

Det är handledaren som ansvarar för att den totala arbetstiden för perioden blir 100 timmar. Perioden är från den 5 juni fram till 3 juli och dagarna kommer generellt att vara 6 timmar och 45 minuter. Då ni är lediga på midsommarafton är dessa timmar fördelade på övriga dagar och kommer innebära några längre dagar.

Är ni frånvarande (t ex sjuka, lediga) är det dock inte arbetsplatsens ansvar att ni får ihop 100 timmar. Utgångsläget är att ni ska kunna arbeta hela perioden. Arbetsplatsen får bevilja högst en dags ledighet. Vid ledighet mer än en dag ska detta godkännas av Jobbcenter.

Lunch:

Lunchrast kommer att vara kl.12-12:45 varje arbetsdag. **Tänk på att ta med dig lunch eller pengar för att köpa mat!** Det kommer tyvärr inte att finnas en mikrovågsugn på plats under lunchrasten, under de flesta arbetsdagar. De första tre dagarna kommer det dock gå att värma mat och äta i kommunhuset, likaså de sista tre dagarna.

Lön

Din lön kommer att betalas ut månaden efter att du arbetat.

Ungdomen arbetar sammanlagt 100 arbetstimmar under sin period och får som är född:

1997 65 kr/timmen + 12% semesterersättning = 7 280 kr.

1998 60 kr/timmen + 12% semesterersättning = 6 720 kr.

Passerkort

För att kunna komma och gå i kommunhuset kommer vi första dagen att ordna passerkort åt er och behöver därför ta en bild. Kom ihåg att kortet är en värdehandling och du behöver förvara det säkert. Alla passerkortet måste återlämnas när anställningen upphör. **TA MED DIN LEGITIMATION FÖR ATT KUNNA FÅ UT EN BRICKA!**

Närvarorapport

Din handledare kommer föra närvarorapport över dina arbetade timmar, dock bör även du skriva ned dina timmar. När du arbetat din sista dag skriver både du och din handledare under rapporten och efter det lämnar du in den till Jobbcenter, Rudsjöterrassen 5, 6tr.

Skattejämkning

Du ska lämna in en skattejämkningsblankett, senast samtidigt med närvarorapporten. Jämkningen gör att det inte dras någon skatt på din lön om du under 2015 kommer att tjäna mindre än 18 824 kr.

Sjukdom

Om du blir sjuk meddela oss så snart du bara kan, genom att ringa till Tina (070-670 38 11) eller Karin (070-606 70 31).

Efter 7 dagar krävs läkarintyg. Vid sjukdom utgår ingen ersättning de 14 första dagarna av anställningen. Efter den 14:e anställningsdagen har man rätt till sjuklön. Om du är borta utan att meddela detta, d v s ogiltig frånvaro, så riskerar du att förlora ditt sommarjobb.

Försäkring
Kommunen har tecknat en försäkring hos AFA för alla ungdomar som sommarjobbar.

Arbetarskyddsbestämmelser

Den som inte fyllt 18 år betraktas som minderårig. En minderårig får inte ha alltför fysiskt påfrestande arbete, t ex tunga lyft. De får inte heller utsättas för psykiska och sociala påfrestningar, t ex ensamarbete eller arbete som innebär alltför stort ansvar.

Uppföljningssamtal

Det kommer vara ett uppföljningssamtal under perioden, då ni får besök av Tina och Karin på arbetsplatsen. Det kommer även vara ett utvärderingssamtal sista dagen. Båda samtalen kommer vara enskilda och drygt 15 minuter.

Arbetsschema:

Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
15 juni **9:00-17:30**	16 juni 9:00-17:30	17 juni 9:00-15:30	18 juni 9-15:30	19 juni Lediga
22 juni **9:00-15:30**	23 juni 9:00-15:30	24 juni 9:00-15:30	25 juni 9:00-15:30	26 juni 9:00-15:30
29 juni **9:00-15:30**	30 juni 9:00-15:30	1 juli 9:00-15:30	2 juli 9:00-15:30	3 juli 9:00-15:30

Schema för 15 juni

9:00 - 9:30 Intro med Karin och Tina.

Presentera oss. Gå igenom hur det kommer se ut under dagen och under perioden. Frågor. Dela ut info i pappersform.

9:30 – 10:00 Lära känna varandra

Lekar, övningar.

10:00 - 10:15 Rast

10:15 - 10:45 Haninge Ungdomsråd, ungdomsinflytande och Speak app

Freja, Karin & Tina

10:45 - 11:45 Fixa passerkort

11:45 - 12:30 Lunch

12:30 - 13:15 Genomgång av kommunen – Sören

13:15 – 14:00 Kort genomgång av uppdragen – **enskilda grupper**

Vart ligger uppdraget, under vilken förvaltning/nämnd, vad är en beredning.

14:00 – 14:15 Pitcha för varandra.

1 min för att förklara vad ditt uppdrag innebär, inför en person från en annan grupp.

14:30 -14:45 Rast

14:45 – 15:45 Studietid. Läsa material och sätta ihop fem frågor/person till ansvarig tjänsteperson för uppdraget. **Enskilda grupper**

15:45 – 16:00 Avstämning

Schema för 16 juni

09:00 – 10:00 Frågor från förgående dag,

10:00 – 11:30 Genomgång med ansvariga för uppdrag

11:30 – 12:00 Lunch

12:00 – 13:30 Intervjuteknik med Josef El Mehdi

13:30 – 14:00 Intervjuövningar

14:00 – 14:15 Rast

14:15 – 16:00 Intervjuövningar

16:00 – 16:30 Utvärdera

Bilaga 2

NYFIKEN PARK – ÅBYPARKEN

Intervjuer med barnen på förskolan Park Öst

NYFIKEN PARK - ÅBYPARKEN

Sammanställning av intervjuer med barnen på förskolan Park öst i Västerhaninge

Mellan 16-19 september 2015 genomförde kommunen en medborgardialog inför upprustningen av Åbyparken, där man bland annat samarbetade med projektet Speak app (ett demokratiprojekt i Haninge som Rädda Barnen, Haninges ungdomsråd, Haninge kommun och Rädda Barnens ungdomsförbund står bakom) för att få in synpunkter från lokala förskolebarn. Den 17:e september genomförde Speak app en intervjuträff med en avdelning på förskolan Park öst där vi åkte hästvagn runt Åbyparken och pratade med barnen om deras syn på parken och dess olika delar.

Antal barn: 17 st

Ålder: 5 år

Bosatta: I Västerhaninge/Jordbro

Barnen på förskolan Park öst hade mycket tankar kring Åbyparken och idéer om hur man kan förbättra den. Här följer en sammanfattning av barnens synpunkter kring parkens olika delar, där framförallt lekplatsen och naturen i parken var det som stack ut. Vi redovisar också kommentarer från de pedagoger som följde med oss under intervjuerna om hur barnen använder parken. De teckningar som finns i rapporten ritades av barnen efter intervjuerna.

Åbyparken

Varken barnen eller pedagogerna är bekanta med namnet Åbyparken. Lekparken som ligger längst Ringvägen, kallas på förskolan Ringvägsparken och den var barnen väldigt väl bekanta med. Det var också den delen av parken som barnen känner till bäst - speciellt de av barnen som inte bor i området -, eftersom förskolan endast besöker den delen av Åbyparken med barnen. Många barn tyckte dock att hela Åbyparken är jättefin och bra som den är.

Delen med fontänen och fotbollsmålen

En pedagog berättade att man undviker att ta barnen till delen av parken där fontänen är, eftersom förskolebarnen enligt förskolans regler inte får leka i nära anslutning till bassänger. Fotbollsmålen skulle man gärna använda, berättade pedagogen, om fontänen inte fanns intill, men inte i dagsläget eftersom ”något barn skulle kunna springa iväg till fontänen medan man leker vid målen, det går så snabbt”. Om fontänen var inringad med stängsel skulle de kanske kunna tänka sig att ta med förskolebarnen till fotbollsmålen intill.

Flera av barnen som bor i området sa dock att de brukar leka i vattnet i fontänen, och ett barn brukar leka med en radiostyrd bår där. Några barn sa att de har badat i fontänen och att de brukar gå dit med sina föräldrar, medan andra sa att fontänen är ”inte rolig”. Flera barn som bor i området sa att de brukar spela fotboll vid metallmålen.

Skogsområdet nära förskolan Park Öst

Flera av barnen sa att de gillar träden och skogsområdena i hela Åbyparken, medan ett av barnen sa att träden är ”inte fina” men att de är bra för att leka kurrogömma. Ett av barnen sa att det är roligt att samla kastanjer i skogsområdet. Andra barn sa att de brukar leta efter djur och plocka bär och blommor. Ett barn sa att det skulle vara bra med en klätterställning vid träden.

Förskolan brukar ta de yngre barnen till skogsområdet, eftersom man inte kan ta dem så långt ifrån förskolan. En pedagog berättade att de hade hittat ett fågelskelett med barnen som gav dem inspiration till att göra en fågelskrämma med organ, vilket var väldigt lärorikt för barnen. ”Det är tacksamt att hitta fågelskelett,” berättade pedagogen och påpekade att det är viktigt för barnen att kunna ha närkontakt med djur och växter.

Avsaknad av övergångsställe

Pedagogerna klagade på att det inte finns ett övergångsställe i parken över Åbyvägen vilket gör det otryggt och omständigt att ta sig över till andra sidan av parken.

Tennisbanan

En pojke som bor i området sa att han och hans familj brukar ofta spela tennis på tennisbanan i parken och ha la till att ”det brukar alltid finnas en vattenpöl på den ena planen”, vilket han tyckte var roligt. Barnen som vi intervjuade tyckte överlag om vattenpölar.

Ringsvägsparken

De flesta av barnen är väl bekanta med namnet Ringvägsparken, även de som inte bor i området, eftersom det är den delen av Åbyparken som de ofta brukar besöka med förkolan. Den här delen av parken är den som barnen var mest entusiastiska och positiva kring. När vi frågade vad de tycker om Ringvägsparken sa barnen: ”en jätterolig park”, ”det är kul här”, ”allting är bra här”, ”bara roligt”, ”allt är bra”, ”bästa parken”. Det som barnen tycker är det roligaste med Ringvägsparken är ”att man kan leka”, samt att det finns gungor, en stor rutschkana och linbana. Flera av barnen tycker också mycket om karusellen med cyklarna och ”den andra snurrgrejen”.

Förutom att använda redskapen i lekplatsen brukar barnen också leka kurrogömma och ”mamma pappa” i Ringvägsparken. Många barn tyckte också att det är roligt att det finns hallonbuskar, blåbärsris och kantareller att hitta vid lekplatsen.

När vi frågade vad de tycker saknas i parken svarade barnen att de skulle vilja ha en klätterställning, fler gungor och fler rutschkanor. Men flera av barnen svarade också att Ringvägsparken är bra som den är.

Hundparken

Flera av barnen sa att de tycker att det är bra att det finns en hundpark eftersom de brukar titta på hundarna, bland annat ”hur de bajsar” (de kallar rastgården för ”hundbajsgården”). De flesta av barnen verkar ha ett intresse för djur och alla verkade väldigt förtjusta i hästarna som de fick möta under dialogen. Flera av barnen sa att de skulle vilja att det fanns hästar i parken och att det

skulle finnas ”hästar som springer fritt”. En av pedagogerna föreslog att man kunde göra en 4H gård i parken som barnen skulle kunna besöka.

Annat

Många barn sa att de brukar åka cykel och sparkcykel i parken. Några av barnen sa att de skulle vilja ha transformers i parken, medan andra sa att de skulle vilja ha bilar och monster trucks. Några barn tyckte också att det skulle vara bra med is på vintern så att de kunde åka skridskor.

Vi frågade barnen om de skulle vilja ha möjlighet att åka pulka i parken och om de skulle vilja ha en träkoja i parken och båda dessa idéer var väldigt populära.

Sammanfattning

Överlag kan man konstatera att barnen på förskolan Park öst som vi intervjuade tycker om Åbyparken. Vad alla barn är överens om, är att ett av det viktigaste för att det ska vara en bra och rolig plats, är att det ska finans gott om gungor och rutschkanor. Upplevelsen av naturen är också en viktig del av parken för barnen. Bär, kantareller, kastanjer, blommor, gräs och träd, samt de fåglar och hundar som finns att se i parken är en stor källa till glädje för barnen. Även förskolan har behovet av att det ska finnas ett område i närheten där barnen kan uppleva naturen. Därför är det viktigt att bevara den naturen som finns i Åbyparken, eventuellt plantera mer träd/buskar med frukt och bär och om möjligt, ha fler djur i parken.

Speak app och Haninge kommun tackar barnen på Park öst som ställde upp med sin tid och sina tankar för att svara på så många frågor och personalen på förskolan för det goda samarbetet!

Bilaga 3

Trygghet i Haninge

ur ett ungdomsperspektiv

En undersökning utförd av unga kommunutvecklare 2015

Trygghet i Haninge ur ett ungdomsperspektiv

Sommaren 2015 arbetade fem kommunutvecklare[1] med en undersökning om trygghet bland Haninges ungdomar, för att få ett ungdomsperspektiv på vilka områden som kräver ett fördjupat trygghetsarbete. Alla fem var under 20 år och kommer från olika delar av kommunen: Dalarö, Jordbro, Vega och Västerhaninge.

Arbetet påbörjades med att de själva fick svara på frågan: **Varför är det viktigt att vara trygg? Deras svar var:**

”Man känner sig positivare och piggare och som en bättre person, man pratar mer och orkar mer.”

”För att samhället ska kunna fungera.”

”I Iran där man inte får göra som man vill, där mår man inte bra.”

”Det är hälsorelaterat, går man runt och blir stressad mår man inte bra.”

”Tanken utvecklas inte och då utvecklas inte samhället heller.”

Författarna till rapporten är Albin Larsson, Alireza Jafari, Osei Worae, Simon Sandberg-Ahlgren och Vüsal Quiliyev.

Innehållsförteckning

Trygghet i Haninge ur ett ungdomsperspektiv 11
Innehållsförteckning 11
Inledning 12
Metod 12
Material 12
Resultat 12
Vad är trygghet för Haninges ungdomar? 13
Sammanfattning 14
Förslag till fortsatt arbete 15
Bilagor ..... **Fel! Bokmärket är inte definierat.**
Bilaga 1. Handen ..... **Fel! Bokmärket är inte definierat.**
Bilaga 2. Jordbro ..... **Fel! Bokmärket är inte definierat.**
Bilaga 3. Brandbergen ..... **Fel! Bokmärket är inte definierat.**
Bilaga 4. Dalarö ..... **Fel! Bokmärket är inte definierat.**
Bilaga 5. Västerhaninge ..... **Fel! Bokmärket är inte definierat.**
Bilaga 6. Vendelsö ..... **Fel! Bokmärket är inte definierat.**
Bilaga 7. Tungelsta ..... **Fel! Bokmärket är inte definierat.**

[1] Kommunens sommarjobbare som jobbar med ett uppdrag direkt relaterat till kommunens administrativa arbete.

Inledning

Haninge kommun har under 2014-2015 genomfört en trygghetsutredning där varje kommundel undersökts. Undersökningen har fått kritik för att inte ha tagit med ungas åsikter och perspektiv på trygghet. Då unga utgör en stor del av befolkningen och av de som rör sig på gatorna, är det väldigt viktigt att just de ungas röst finns representerad. Med denna bakgrund genomfördes sommaren 2015 denna trygghetsundersökning med unga som målgrupp. Denna undersökning fördjupar sig i vad ungdomar tycker att trygghet är, vad som skapar otrygghet, hur man motverkar det, otrygga samt trygga platser i Haninge och ungdomars syn på polis och väktare[2] m.m. Syftet med denna undersökning är inte att den ska vara likvärdig den tidigare mätningen. Syftet är snarare att kunna bidra med vissa insikter som den tidigare mätningen eventuellt har missat, dels på grund av att den ej nått ut till tillräckligt många unga och dels för att formatet kanske inte heller varit så intressant för unga.

I undersökningen konstateras bland annat att ungdomar i framförallt Jordbro har lågt förtroende för polis, att det är viktigt att känna gemenskap där man bor och rör sig, att många unga tycker det behövs olika sociala åtgärder för att förhindra att folk hamnar i problem och vikten av god belysning för att känna trygghet.

Metod

Arbetet har byggt på att unga intervjuat unga, en metod som visat sig fungera mycket bra för denna typ av undersökningar då det skapar trovärdighet hos de intervjuade. Undersökningen påbörjades genom en utbildning i intervjuteknik hållen av SR journalisten Josef el Mahdi, där grunderna i hur man intervjuar gicks igenom. Utbildningen innefattade även praktiska övningsmoment där deltagarna fick praktisera sina nyvunna kunskaper.

Intervjuerna genomfördes genom att kommunutvecklarna åkte ut till olika kommundelar och där rörde sig på gator, i parker, i centrum samt på idrottsplatser. När någon i åldrarna 13-24 år passerade, närmade sig kommunutvecklarna och frågade om en kort intervju. Intervjuns längd varierade utifrån hur mycket ungdomen hade att berätta varav de kortaste gick på 2 minuter och de längsta upp mot 20 minuter. Beroende på plats har kommunutvecklarna kunnat intervjua mellan 25-80 personer per dag. Varje dag har intervjuerna sammanställts och resultatet diskuterats. Sista veckan skrevs denna rapport utifrån resultatet och även utifrån de diskussioner gruppen haft och de olika erfarenheter kommunutvecklarna har med sig. Rapporten kommer att presenteras för politiker och tjänstepersoner.

Material

Material som använts till undersökningen är följande: Datorer, penna, Ipad, clipboards, SL kort, passerkort till kommunhuset (som kommunutvecklarna kunde visa upp för att intyga att de jobbar för kommunen), Speak app blanketter och Speak app tröjor.

Resultat

Kommunutvecklarna har besökt följande 7 kommundelar under loppet av 8 dagar: Handen, Jordbro, Brandbergen, Dalarö, Västerhaninge, Vendelsö samt Tungelsta. Sammanlagt har kommunutvecklarna intervjuat 450 ungdomar i åldrarna 13-24 år.

[2] Att det finns en skillnad mellan vakt och väktare känner många unga inte till och i undersökningen och rapporten används ibland det ena ordet och ibland det andra för att beteckna icke-polisiär säkerhetspersonal.

Till skillnad från kommunens trygghetsundersökning, har kommunutvecklarna fått flest svar i Handen och Jordbro. Här följer en sammanfattning av alla intervjuer. Varje kommundel kan sedan läsas mer detaljerat i bilagorna.

Vad är trygghet för Haninges ungdomar?

Att kunna röra sig utan rädsla i samhället. Att ha mycket folk runt sig, att inte vara ensam, att ha familj och vänner på platsen och att det finns sammanhållning. Att man känner sina grannar och att det finns en "community spirit"[3] på platsen är något som upprepats mycket och är viktigt för många ungdomar. Ekonomisk trygghet är också en faktor och att inte känna press från vänner eller grupper.

- Vad är det som gör en plats otrygg?

Avsaknad av belysning, många berusade människor, människor som utstrålar otrygghet och gäng. Även en allmän negativ bild av en plats kan skapa en känsla av otrygghet. Har det skett sexuella övergrepp på platsen ger även detta en känsla av otrygghet. Att det ser slitet och skräpigt ut. Att det inte rör sig mycket människor på platsen, kan också det ge en känsla av otrygghet. Systembolaget gör också en plats otrygg. Berusade och narkotikapåverkade människor har upprepats många gånger som faktorer som skapar otrygghet, liksom gäng av ungdomar.

- Hur kan man motverka en otrygg plats?

Mer belysning. Genom att städa upp området och laga det som är trasigt. Mer vakter/poliser, vissa vill dock ha vakter men inte poliser och vice versa. Det har också kommit upp att det är viktigt att poliser, väktare eller nattvandrare ska vara personer från orten som man känner till. Många har också pratat om olika sociala åtgärder: aktiviteter som gör att folk lär känna varandra, att man hjälper de som har problem och att man arbetar med de yngre så att de inte ska hamna i problem. Att inte ha ett Systembolag på platsen och göra så att flera människor rör sig på platsen är annat som kommit upp.

- Vilka platser i Haninge är otrygga?

Handenterminalen och tunneln till Handenterminalen, Haninge centrum på kvällen, Södra Jordbrovägen/Gullringsvägen, Jordbro Centrum, ingången till Brandbergens centrum och centrum på kvällen, torget framför Brandbergens Centrum, centrum i Västerhaninge på kvällen, Ringvägen i Västerhaninge, Vendelsömalmsskolan.

- Vilka platser i Haninge är trygga?

Villaområdena i Västerhaninge, hela Dalarö, fotbollsplanen i Jordbro, inne i Haninge Centrum, fritidsgårdarna runt om kommunen, Brandbergens Centrum, Höglundaskolan i Jordbro, Haninge Kulturhus, Västerhaninge Centrum, fotbollsplanen i Vendelsömalmsgropen och vid Konsum i Vendelsömalm.

Har du förtroende för polis, väktare, nattvandrare och andra vuxna i samhället?

[3] Människor arbetar tillsammans för att förbättra samhället de bor i.

Majoriteten har förtroende för polis, väktare, nattvandrare och andra vuxna i samhället. En minoritet litar inte på dem och några litar bara på väktare men inte polis och vice versa. I Handen har många förtroende för polisen, i Jordbro har många lågt förtroende för polisen men för väktarna är förtroendet lite högre, i Tungelsta och Dalarö har man förtroende för både polisen och väktarna, i Vendelsö och Västerhaninge har man lite lägre förtroende och i Brandbergen är förtroendet c. 50%. Bland alla unga säger man dock samma sak, att polis/väktare använder för mycket våld. Många ungdomar säger också att polisen/väktarna missbrukar sin makt och diskriminerar folk och att de är rasistiska. I Jordbro säger man även att de alltid kommer sent när det händer något.

Sammanfattning

Det är svårt att göra en direkt jämförelse med den trygghetsmätning Haninge kommun gjorde under vintern 2015, då det var ett professionellt konsultjobb. Det finns dock en hel del att ta till sig i denna undersökning där Haninges unga fått intervjua andra unga i kommunen.

Något som sticker ut direkt vid en snabb jämförelse, är hur det inte i ett enda svar från 450 olika ungdomar en enda gång nämnts att buskörning med mopeder eller motorcyklar är ett problem, något som i majoriteten av de olika kommundelarna i trygghetsmätningen får höga siffror. Likadant att ha avstått från att åka buss eller tåg får enligt trygghetsmätningen höga siffror, men är bland ungdomarna något som inte alls har sagts.

Något som också sticker ut, är hur enkätens fokusområden inte täcker de områden som ungdomarna framförallt lyfter fram. Det mest återkommande svaret bland ungdomarna, är exempelvis hur viktig belysningen är för att en plats ska kännas trygg. Olika platser runt om i kommunen har nämnts, däribland Södra Jordbrovägen och nedgången till Rudan. Som en ung kvinna på Dalarö sa:

”Jag känner mig väldigt säker på Dalarö. Det är inte människorna som skrämmer mig, utan det är mörkret”.

Även berusade människor är en faktor som väldigt många känner skapar otrygghet, något som hamnar relativt långt ned på listan i trygghetsmätningen. Andra saker överensstämmer mer mellan de två undersökningarna, som sexuella övergrepp, nedskräpning och ungdomsgäng.

Ett annat av de mest centrala teman som återkommit bland unga i hela kommunen, är vikten av att känna gemenskap där man bor och rör sig. Bland alla de intervjuade ungdomarna är det extremt få som direkt kopplar ihop trygghet med att det finns polis eller väktare på plats, däremot säger en stor majoritet att det handlar om det sociala nätverket och en stark gemenskap i lokalsamhället (“community spirit”). Många kommer också med idéer på hur man kan jobba socialt för att samhället ska vara tryggt för alla.

I undersökningen sticker det även ut att förtroendet för polisen i Jordbro är mycket lågt bland många ungdomar. Som en ung person i Jordbro säger angående polisen:

“*they do nothing but just drive around all day*”

Hade en större del unga varit representerad i trygghetsmätningen, hade kanske den frågan hamnat längre upp där.

Förslag till fortsatt arbete

Det behövs ett mer gediget arbete för att lyfta in vad ungdomar tycker om trygghet för att säkra en representativitet i utredningar, exempelvis genom att jobba med ungdomar som känner till platserna och vet hur man ska närma sig andra ungdomar.

8:25-9:10

Kommunen

PROGRAM

8:25 1. Inledning – 5 min

Presentation, rita upp på tavlan de deltagande tjänstemännens namn och vilka förvaltningar man representerar.

Presentationsrunda där alla elever får säga sitt namn

Christer Rönnholm
Christina Karinen St

2. Berätta tydligt vad mötet kommer att gå ut på – 5 min

Berätta upplägget för dialogen:

- IT-stödet i skolan, fånga upp deras åsikter

Berätta vad de unga har möjlighet att påverka genom dialogen. Ge dem möjlighet att ställa frågor.

~~Återkopplingen~~.

3. Samtal – 30 min 8:35

8:35 • Speak app leder, Christina antecknar, Christer lyssnar & antecknar

Brainstorm: **Vad har ni för IT-stöd idag?** 5 sek att tänka

10 min Bikupor: **Har ni hört talas om någon annat IT-stöd ni skulle vilja ha?**

Bikupor: **Vad skulle kunna fungera bättre?**

Skriv upp på tavlan.

8:45 • Christina leder, Speakapp antecknar

15 min Följdfrågor?

9:00 4. Enkät 5 min

5. Avslutning – 5 min

Berätta hur man kommer att återkoppla till ungdomarna

Finns det fler frågor från eller till ungdomarna

Runda: vad tänker du på efter dagens samtal? Vad hoppas du på?

ENKÄT IT-STÖD I SKOLAN

1. Hur viktigt är det för dig att det finns digitala läromedel, som e-böcker?

Det är inte viktigt för mig men jag tycker att dom som har svårt i skolan ska få det.

2. Hur viktigt är det att lärarna har koll på IT-stöden?

Det är jätte viktigt eftersom att det är dom vi frågar om tex datorer.

3. Tycker du att det skulle vara bra eller dåligt om alla hade egna datorer? Varför?

Jag tycker att det skulle vara jätte bra för att då kan man ha ordning på sina egna arbeten.

4. Något annat du tänker på som är viktigt när det kommer i skolan?

Bättre WI-FI för att ska starta fortare